

Innovatie en duurzaam plaagdierbeheer

Mensen zijn van nature creatief. Dat feit verklaart het succes van *Homo sapiens* als soort. Maar er bestaan diersoorten die dat succes dusdanig frustreren dat ze met de verzamelnaam 'ongedierte' worden aangeduid. Ongediertebestrijding is vanuit dat oogpunt gezien een logische menselijke activiteit. Ongediertebestrijding, of plaagdierbeheer, kent een 'duurzame' traditie want van oudsher kwamen daar nauwelijks chemische middelen bij aan te pas.

In de oertijd van de ongediertebestrijding was nog sprake van een biologische strijd tussen mens en dier waarbij de mens optrad als predator. Zijn middelen waren slimme jachtmethoden zoals valstrikken en klemmen, maar ook de inzet van collega-predatoren zoals katten, honden, roofvogels en fretten. Insecten werden eenvoudigweg doodgeslagen, maar dat was natuurlijk een ongelijke strijd in tijden waarin het woord hygiëne nog niet met een hoofdletter werd geschreven. Drieduizend jaar geleden al werden in China ook eenvoudige chemische middelen populair: zwavelpoeder tegen bacteriën en schimmels, en arsenicum tegen insecten. In de zeventiende eeuw werd niet alleen het genot van tabak, maar ook de werking van nicotine als insecticide bekend en toegepast. Later volgden uit planten gewonnen strychnine tegen knaagdieren

Tekst:

Dr. Albert C.M. Weijman, KAD

en pyrethrum en rotenon tegen insecten. Vanaf de dertiger jaren van de vorige eeuw werden synthetisch bereide biociden populair. Vooral organische chloorverbindingen bleken veelbelovend en de introductie van DDT werd een waanzinnig succes. In 1948 was DDT zelfs de Nobelprijs waard! De flitspuit, gevuld met ESSO's 'flit' werd populair totdat resistentie en de geringe afbreekbaarheid van DDT in het milieu problematisch bleken. DDT hoopt zich op in vetweefsel en moedermelk. Doorvergiftiging bedreigt mensen en beschermde diersoorten. Het boek *Silent Spring* van Rachel Carson uit 1962 heeft innovatie een nieuwe en noodzakelijke impuls gegeven dankzij de ontwikkeling van minder giftige alternatieven. Toch wordt DDT, ondanks alle nadelen, ook vandaag de dag nog toegepast voor de bestrijding van malariamuggen. Het dramatische dilemma van een miljoen menselijke doden per jaar moest worden afgewogen tegen de nadelen van geringe afbreekbaarheid en doorvergiftiging. Steeds opnieuw moeten voor- en nadelen tegen elkaar worden afgewogen. Zo heeft het inzetten van speciaal getrainde honden in de rattenbestrijding voordelen boven rodenticiden. Van innovatie wordt altijd weer verwacht dat de voordelen groter zijn dan de nadelen. Ook anno 2016.

Preventie: een biocide met toekomst

Preventief handelen is zo oud als de weg naar Rome, maar met het oog op de nadelen van chemische biociden is het toch een weg die ook nu, opnieuw, tot innovatie uitnodigt. Preventie is gebaseerd op het negatief beïnvloeden van de levensvoorwaarden van plaagdieren: toegang tot gebouwen, bereikbaarheid van voedsel, optimaliseren van de biodiversiteit. Biologie boven chemie. Het bedenken en toepassen van alternatieven die leiden tot een groener plaagdierbeheer vraagt om durf en een creatieve aanpak. Om ideeënmanagement dus!

Maatwerk

Innovatie vindt meestal plaats in laboratoria en in ontwikkelingscentra van grote bedrijven. Innovatie is daar meestal het dagelijks werk van academici. Dat is waar, maar toch is innovatie die in de praktijk ontstaat even belangrijk. Misschien wel belangrijker omdat de meeste professionals die in de praktijk werken van nature inventief zijn. Waarom? Omdat bijna iedere nieuwe situatie niet om standaardoplossingen vraagt, maar om maatwerk.

Ideëenmanagement loont

Werknemers worden door leidinggevers meestal afgerekend op taken die ooit voor de eigen functie werden afgesproken. Toch vragen verstandige managers hun werknemers óók bij de verbetering van de algehele bedrijfsstrategie. Zij vragen om nieuwe ideeën om de rendementen te helpen verbeteren. Om de goede naam van het bedrijf te versterken. Of om een eventuele slechte naam ongedaan te helpen maken. Kortom, op innovatie gericht personeelsbeleid versterkt de motivatie en vermindert het ziekteverzuim. Ook dat is winst. Kortom, ideeënmanagement loont! Ideeën zijn gewoon ideeën omdat slechte ideeën niet bestaan. Wel goede en iets minder goede ideeën. Wanneer ideeën constructief met elkaar worden besproken levert een idee altijd stof op voor de verbetering van dat idee. Of er ontstaat een heel nieuw idee. Of een alternatieve kijk op de algemene bedrijfsvoering of op de oplossing van een taai probleem. Het grootste probleem is altijd sleur, routine of gemakzucht. Bekende dooedoeners die (bijna) iedereen kent zijn:

- Dat hebben we al eens geprobeerd.
- Dat is een veel te drastische verandering.
- Daar hebben we geen tijd voor.
- Daar zijn we te klein voor.
- Dat is niet ons probleem.
- Laten we het even in het achterhoofd houden.
- Ja maar, kun jij garanderen dat het werkt?
- Dat doet onze leverancier nooit!
- Dat accepteren onze klanten nooit!
- Sinds wanneer ben jij de expert?

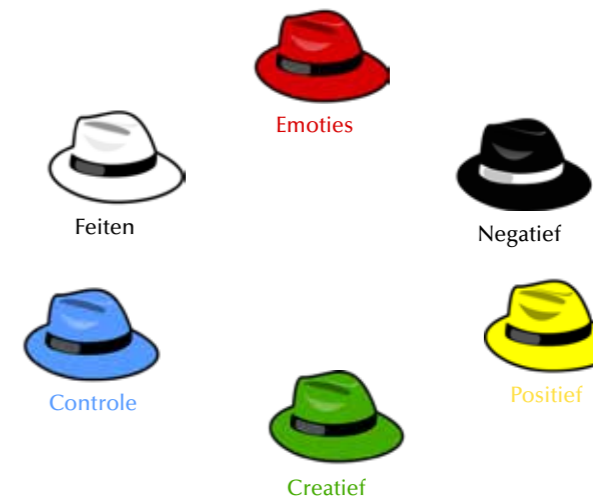
Duurzaam plaagdierbeheer en de zes hoeden van De Bono

Edward de Bono. Foto: Impact Hub (CC BY-SA 2.0)

Edward de Bono (1933) bedacht het concept van de zes denkhoeden. Dat concept werd een beproefde methode om ideeën in de praktijk succesvol toe te kunnen passen. Tijdens het bedenken en ontwikkelen van ideeën wordt door de deelnemers steeds een andere, denkbeeldige 'hoed' gedragen tijdens de wegen die leiden van de geboorte van een idee tot de bruikbare toepassing daarvan. Iedereen kent de neiging van leidinggevers en medewerkers wel om star vast te blijven houden aan de eigen ideeën, met alle frustrerende gevolgen van dien. Toepassing van de denkhoedenmethode benadert een idee of een probleem van meerdere kanten. Een belangrijk voordeel van het hoedendenken is dat iedereen gehoord wordt en dat niemand gezichtsverlies hoeft te lijden. Die methode leidt tot teambuilding! Het werkt ook heel erg goed binnen je eigen, hoogstpersoonlijke hoofd wanneer een idee spontaan opkomt en nog moet rijpen. Wat is de denkrichting bij het dragen van de zes hoeden?

- De witte denkhoed: Samenbrengen van feiten, cijfers en informatie.
- De rode denkhoed: Aandacht voor de boodschap van emoties en intuïtie.

- De zwarte denkhoed: Aandacht voor de zwakke kanten van een idee.
- De gele denkhoed: Belichting van de positieve, zonnige kanten van een idee.
- De groene denkhoed: Tijd voor brainstorming en alternatieve ideeën.
- De blauwe denkhoed: Zakelijke eindbeoordeling van een idee.

Luister heel goed naar nieuwe medewerkers

Nieuwe medewerkers zijn altijd 'nieuw' of zij nu vakkundig zijn of nog beginnelingen. Ze zijn in ieder geval nieuw binnen de nieuwe werkomgeving en zij zien als ongewoon of zelfs als problematisch hetgeen voor de oudgedienden heel gewoon is. Vaak brengen zij kennis en ervaring mee van school of van een vorige werkring. Nieuwe medewerkers zijn het verse bloed dat elke organisatie broodnodig heeft. Luister heel goed naar hen omdat zij fris zijn en spontaan kunnen denken. Omdat zij frisse, nieuwe ideeën meebrengen.

Duurzaam plaagdierbeheer gaat steeds meer lonen

Hoe te starten met ideeënmanagement? 'Gewoon', door er ruimte voor te maken tijdens het werkoverleg. Alleen zo kan het toepassen van creativiteit een alledaags onderdeel gaan uitmaken van de werkcultuur en van de werksfeer. Alleen zo kunnen goede ideeën bespreekbaar, geaccepteerd en dus uitvoerbaar worden gemaakt.

Conclusie: Ideeënmanagement is het proberen waard want goede ideeën zijn altijd lonend. Zeker wanneer het om duurzaam plaagdierbeheer gaat! ●